

Guia d'aprenentatge

Psicologia social

(6 ECTS)

Any acadèmic 2014-2015

Semestre: 2n Curs: 1r

Grau d'Educació Social

Mòdul B: Bases conceptuals i contextuals de l'Educació

Matèria: Psicologia del desenvolupament i dels processos d'intervenció socioeducativa

Grau de Treball Social

Mòdul D: Processos psicològics i socials sobre els quals actua el Treball social

Matèria: Desenvolupament humà en el medi social i el cicle vital

Professora: Dra. Pilar Muro

1.- Presentació de l'assignatura

Matèria: Desenvolupament humà en el medi social i el cicle vital

Assignatures que en formen part:

- Psicologia del cicle vital
- Psicologia social

La Psicologia social és una ciència que dona i ha donat resposta a diferents qüestions sobre com les persones es relacionen, com influeixen les unes amb les altres, com s'atrauen, quines relacions estableixen i en funció de quins factors. Aquestes i d'altres qüestions són les que donarem resposta al llarg del curs de l'assignatura de Psicologia social. També podem dir que aquesta disciplina estudia i analitza en l'àmbit de l'acció social els processos psicosocials. Al llarg de l'assignatura podrem identificar i conèixer el per què les persones actuen com ho fan, l'atribució serà un aspecte clau de la percepció social. Segons com entenguem el comportament dels altres influirà en la nostra relació amb ells. Altres temes que seran d'interès per l'estudi seran les relacions interpersonals, tant positives com l'altruisme i l'atracció; i de tipus dissocial com l'agressivitat. La psicologia social ha estat sempre interessada en veure l'aplicació pràctica de la teoria exemplificada en diferents experiments socials i observar en la pròpia realitat social quins elements faciliten o distorsionen les relacions entre les persones.

2.- Competències a desenvolupar

Competències de la matèria:

- Identificar situacions de necessitat i les opcions possibles per iniciar processos de canvi
- Conèixer els processos i elements fonamentals que configuren el comportament humà en el medi social i la relació entre la persona i l'entorn, i les perspectives de les diverses ciències socials sobre els mateixos.

C1 Identificar situacions de necessitat i les opcions possibles per iniciar processos de canvi

C.1.1. Saber identificar i entendre les actituds dels altres i els possibles canvis d'actitud

C.1.2. Conèixer i identificar processos d'influència social

C2 Conèixer els processos i elements fonamentals que configuren el comportament humà en el medi social i la relació entre la persona i l'entorn, i les perspectives de les diverses ciències socials sobre els mateixos.

C.2.1. Conèixer els factors que influeixen en el comportament humà en relació als altres i amb un mateix

C.2.3. Conèixer i identificar comportaments agressius en la societat

3. Continguts

MODUL 1: La Psicologia social:

Definició.

Teories i mètodes de recerca de la psicologia social

MÒDUL 2: La persona

Unitat 1: La construcció de la identitat

- Autoconcepte, autoestima i identitat

Unitat 2: Cognició social

- Processos de percepció i atribució social
- Prejudicis i estereotips

MODUL 3: Actituds i canvi actitudinal

Unitat 1: Què són les actituds i com es formen

- Organització de les actituds

Unitat 2: La persuasió: teoria de la dissonància cognitiva

MÒDUL 4: Conducta social interpersonal:

Unitat 1: Relacions personals positives:

- L'atracció interpersonal
- L'altruisme i conducta prosocial

Unitat 2: Comportament dissocial: agressió

MÒDUL 5: Influència social

- Poder social
- Lideratge
- Obediència
- Conformitat
- Teoria de l'impacte social

En el **mòdul 1** treballarem i reflexionarem sobre la disciplina de la Psicologia social, quins han estat les teories més significatives en el desenvolupament de la Psicologia social i quina evolució històrica ha fet que esdevinguin canvis significatius en cadascuna de les èpoques. Analitzarem alhora alguns dels estudis socials més significatius de cada època i quin significat van tenir segons les teories del moment.

En el **mòdul 2** es pretén analitzar i conèixer com es construeix la identitat social de les persones, treballarem conceptes com l'autoestima, l'autoconcepte i la identitat pròpia. També farem èmfasi en quins processos esdevenen en la persona per fer atribucions de les fets que ocorren al seu voltant, i quins elements intervenen en els prejudicis i estereotips que tenim enfront als altres.

En el **mòdul 3** podrem conèixer i reflexionar sobre l'actitud, com es forma, quines funcions tenen les actituds, i quina relació hi ha amb la conducta. També treballarem algunes de les teories que donen explicació al sí de les actituds, com la teoria de la disonància cognitiva, que donaran resposta a com canviem les nostres actituds. La persuasió també serà un tema central en aquest mòdul com a procés de canvi actitudinal, analitzarem quins factors afecten i quines funcions de les actituds hi ha en aquest canvi.

En el **mòdul 4** treballarem sobre les diferents relacions interpersonals que es poden establir, de tipus positiu com podrien ser les relacions íntimes, explicar el per què ens sentim atrets per algunes persones i no per altres; i també l'altruisme com a conducta prosocial d'ajut als altres. Per contra, podrem alhora analitzar l'agressivitat com actitud no prosocial, quins determinants socials hi ha sobre l'agressivitat, quines causes i alguns exemples.

En el **mòdul 5** treballarem i analitzarem la influència social, ens fixarem en processos de poder social, què determina el lideratge, quines són les característiques de l'obediència i conformitat i algunes teories en relació a aquests processos socials de grup.

4. Resultats d'aprenentatge

- Entén la importància de la psicologia social aplicada al món de l'acció social
- Coneix com es desenvolupen les actituds i com es poden canviar

- Coneix i identifica i la conducta social interpersonal
- Identifica i coneix diferents processos psicosocials de influencia social (obediència, conformitat, poder, lideratge...)
- Coneix i identifica la construcció de la identitat (Autoconcepte, autoestima i identitat)
- Coneix i identifica processos de percepció i atribució social, prejudicis i estereotips
- Identifica conductes dissocials (agressió)

5. Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

Per seguir l'assignatura es proposen diferents mètodes:

- a) **Sessions magistrals i conferències d'experts** per part del professor, que tindran com a objectiu presentar les idees principals dels temes i establir un espai de treball. Cada mòdul anirà acompanyat d'algun document, article o capítol que fonamentarà el contingut.
- b) **Sessions de treball en grup**, on es desenvoluparan activitats de comprensió, reflexió i anàlisi dels continguts. Algunes activitats com, anàlisi de textos, visionat i anàlisi de documentals, elaboració de petites recerques, activitats concretes al temari i exercicis que facilitin la comprensió dels continguts teòrics aplicats a la praxi de la professió i dels problemes socials d'ara.
- c) **Tutories individualitzades o en petit grup** amb la finalitat d'aclarir dubtes i/o conceptes teòrics, per ajudar a l'aprenentatge individual.
- d) **Campus virtual**, serà una eina més que l'alumne podrà fer servir per compartir materials, per fer treball individual i grupal, per participar de fòrums i d'altres activitats que es proposin al llarg de l'assignatura. També serà un espai on la professora desà els materials que es vagin recomanant en cadascun dels mòduls.

Las classes s'organitzen en dues parts:

- a) Una part teòrica: on hi ha exposició de la teoria per part del professor i l'alumne agafa apunts i participa amb preguntes
- b) Una part pràctica: on tot seguit de la teoria es plantegen problemes i exercicis on l'alumne ha d'aplicar allò que ha après; aquests exercicis es fan en petit grup i després es comenten en gran grup.

Exemple: omplir un quadre-resum d'idees teòriques, posar exemples sobre la teoria estudiada, etc..

5.2. Activitats dels estudiants:

Per a cada mòdul teòric es presenten unes pautes d'activitat que permet als estudiants, tant els d'itinerari presencial com els d'itinerari adaptat, seguir les activitats que es desenvoluparan per a cada mòdul a l'aula i que hauran d'anar lliurant a la professora.

A l'assignatura es presenten dos tipus de tasques per promoure un millor i continu aprenentatge dels continguts teòrics, les activitats que es fan a l'aula i els treballs que es proposen fer de forma:

- a) **Activitats a l'aula:** són exercicis on s'aplica directament el contingut teòric a casos pràctics.
- b) **Treballs autònoms:**
- Un treball sobre **estereotips** (activitat en grup de 3 persones).
 - Treball individual sobre el **llibre "Intel·ligència social"** de Daniel Goleman a partir de contestar una pauta de preguntes.
 - Un treball sobre **Conducta social interpersonal** (activitat parelles)
 - Treball sobre **Influència social** (activitat parelles)

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6. Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura té per objectiu aconseguir que els alumnes assumeixin els objectius i les competències que s'esmenen en aquesta guia. L'alumne podrà acollir-se a dos tipus d'avaluació:

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

OPCIÓ 1: Avaluació continuada

- a) L'assistència a classe: encara que és de caire voluntari, es considera obligatori assistir a les sessions de treball grupal, a les tutories i a la participació en l'espai virtual. En cas de faltar més d'un 10% de les classes, l'estudiant perd la possibilitat de fer avaluació continuada i passarà directament a la prova d'avaluació única.

- b) Treballs a l'aula: al llarg de l'assignatura es faran les següents activitats seran de caire obligatori
- c) Un treball sobre **estereotips** (activitat en grup de 3 persones). *Data de lliurament: setmana 2-6 de març*
- d) Treball individual sobre el **llibre "Intel·ligència social"** de Daniel Goleman a partir de contestar una pauta de preguntes. *Data de lliurament: 23-27 de març*
- e) Un treball sobre **Conducta social interpersonal (La química de l'amor i l'amor social)** (activitat en parelles). *Data de lliurament: setmana 13-17 d'abril*
- f) Treball sobre **Influència social-violència** (activitat en parelles) *Data de lliurament: setmana 4-8 de maig*
- g) Exercicis de comprensió i anàlisi de continguts: estudis socials, mapes conceptuals... El desenvolupament d'aquestes activitats es farà al llarg de les sessions i la data de lliurament de l'exercici s'avisarà durant aquella setmana
- h) Anàlisi crític de les aportacions presentades pels professionals, companys i altres que participen en xerrades i/o presentacions dins l'aula. Es lliurarà el dia després a la realització d'aquestes sessions.
- i) Participació en fòrums virtuals:
 - Alguns debats podran tenir seguiment via virtual. En aquest cas s'establiran alguns criteris de participació al llarg del curs.
 - L'alumne haurà de participar en dos fòrums que possibilitarà l'intercanvi d'opinions:
 - Fòrum sobre la pel·lícula "El Experimento", dirigida per Oliver Hirschbielgel (2001) (del 6 al 17 de febrer).
- j) Prova de contrast: els alumnes que s'acollin a l'avaluació continuada realitzaran una prova escrita, al final de l'assignatura, sobre els continguts treballats en el programa per veure si s'han assolit els continguts.

- Per poder accedir a l'examen del 50% l'alumne ha d'haver superat les activitats, sinó fos així s'haurà de presentar a l'examen final. En el cas de no presentar un dels treballs de classe, es considerarà que l'estudiant renuncia a l'avaluació continuada.

OPCIÓ 2: Avaluació única

Examen final amb un valor del 100% de la nota final.

L'examen constarà preguntes tipus test amb alternatives de resposta i algunes preguntes obertes.

6.2.- Criteris d'avaluació

Quadre resum de l'avaluació continuada:

Assistència a classe	Obligatòria – treballs
Treballs de l'aula i participació a fòrums <ul style="list-style-type: none">• Estereotips (10%)• Llibre “Intel·ligència social” (10%)• Conducta social interpersonal (5%)• Influència social (10%)• Exercicis aula i fòrum (5%)	50%
Prova de contrast	50%

Els estudiants d'itinerari adaptat també hauran de lliurar les activitats proposades per escrit que s'elaborin al llarg de l'assignatura. Hauran de mantenir comunicació amb la professora mitjançant dues tutories presencials i correu electrònic per poder fer un seguiment adequat de l'aprenentatge de l'estudiant. Aquests estudiants podran optar, igualment, a qualsevol de les dues opcions d'avaluació (continuada o única).

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex a l'eCampus

8.- Vies de comunicació amb el docent

Correu electrònic: pmuro@peretarres.org / pmuro@peretarres.url.edu

Horari d'atenció a l'alumne: Dimarts 10-11h amb cita prèvia

9.- Bibliografia i recursos

ALBRECHT, K. (2007). *Inteligència social. La nueva ciencia del éxito*. Barcelona. Ed.

Zeta Bolsillo

ALVARO, J. L., GARRIDO, A.; TORREGROSA, J. .R.. (Coord) (1996) *Psicologia*

Social Aplicada. Madrid: McGrawHill

ARONSON, E. (1987). *El animal social. Introducción a la Psicología Social*.

Madrid: Alianza Editorial.

AYESTARAN, Sabino. (Ed.) (1996). *El grupo como construcción social*. Rubí: Plural.

BARON, R. i BYRNE, D. (1998) *Psicología Social*. Madrid: Prentice Hall

BERKOWITZ, L. (1996). *Agresión. Causas, consecuencias y control*. Bilbao: Desclée de

Brouwer.

- BRIZENDINE, L. (2007). *El cerebro femenino*. Barcelona. RBA.
- BRUCKNER, P. (2002). *La tentación de la inocencia*. Barcelona. Anagrama.
- BURR, V. (1997). *Introducció al construccionisme social*. Barcelona: Ediuoc i Proa
- CANTO ORTIZ, J. M. (2006). *Psicología de los grupos. Estructura y procesos*. Málaga. Aljibe.
- CANTO ORTIZ, J.M^a. (1994). *Psicología Social e Influencia. Estrategias de poder y procesos de cambio*. Málaga: Aljibe.
- CASTANYER, O. (1996). *La asertividad: expresión de una sana autoestima*. Desclée De Brouwer. Bilbao.
- COLLIER, G.; MINTON, H.L.; REYNOLDS, G. (1996) *Escenarios y tendencias de la Psicología Social*. Madrid: Tecnos.
- CORKILLE D. (1991). *El niño feliz*. Gedisa. Barcelona.
- COSTA, M., LÓPEZ, E. (1991). *Manual del Educador Social*. Ministerio de Asuntos sociales. Madrid.
- DOISE, W. (1979). *Psicología Social y relaciones entre grupos (2 vol.)*. Barcelona: Ediciones Rol.
- EHEVARRIA, A. (1991). *Psicología social sociocognitiva*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- EISER, J.R. (1989). *Psicología Social. Actitudes, cognición y conducta social*. Pirámide. Madrid.
- FRITZEN, S. (1994). *La ventana de Johari*. Sal Terrae. Santander.
- GARDNER, H. (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica S.A.
- GARDNER, H. (2001). *La inteligencia reformulada. Las inteligencias múltiples en el siglo XXI*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica S.A.
- GARNER, J. F. (1997). *Contes per a nens i nenes políticament correctes*. Quaderns Crema. Barcelona.
- GARRIDO GENOVÉS, V. y MARTÍNEZ FRANCÉS, M^a.D. (1997). *Educación social para delincuentes*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- GERGEN, K.J. (1992). *El yo saturado. Problemas de identidad en el mundo contemporáneo*. Barcelona: Paidós.
- GIL RODRÍGUEZ, F. y ALCOVER DE LA HERA, C.M. (2004). *Técnicas grupales en contextos organizacionales*. Madrid. Pirámide.
- GOLDDING, W. (1996). *El señor de las moscas*. Alianza. Madrid
- GOLEMAN, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Kairós. Barcelona.
- GOLEMAN, D. (2006). *Inteligencia social*. Barcelona. Kairós.**
- GOMEZ JACINTO, L.; HOMBRADOS MENDIETA, M.I.; CANTO ORTIZ, J.M.;

- MONTALBAN; PEREGRIN, F. M. (1993). *Aplicaciones de la Psicología Social*. Málaga: Miguel Gómez Ediciones.
- HERSH, R.; REIMER, J. y PAOLITTO, D. (1997). *El crecimiento moral. De Piaget a Kohlberg*. Madrid: Narcea S.A. De Ediciones.
- HEWSTONE, M. (1990). *Introducción a la Psicología Social. Una perspectiva europea*. Ariel. Barcelona.
- FISHER, H. (2000). *El primer sexo. Las capacidades innatas de las mujeres y cómo están cambiando el mundo*. Madrid: Taurus.
- HUICI CASAL, C. (1987). *Estructura y procesos de grupo* (2 vol.). Madrid: U.N.E.D.
- IBAÑEZ, T. (1982). *Poder y libertad*. Barcelona: Hora.
- IBAÑEZ, T. (1990). *Aproximaciones a la Psicología Social*. Barcelona: Sendai.
- KOHLBERG, L. (1981). *Essays on Moral Development Volume I: The Philosophy of Moral Development*. San Francisco: Harper and Row.
- KOHLBERG, L.; POWER, F.C. y HIGGINS, A. (1989). *La educación moral según Lawrence Kohlberg*. Segunda reimpression 2002. Barcelona: Gedisa.
- LÓPEZ, F.; CARPINTERO, E.; DEL CAMPO, A.; LÁZARO, S. y SORIANO, S. (2006). *Programa Bienestar. El bienestar personal y social y la prevención del malestar y la violencia*. Madrid: Pirámide.
- LÓPEZ DE DICASTILLO, N., IRIARTE, C., GLEZ TORRES, M^a (2008). *Competencia social y educación cívica*. Madrid. Síntesis.
- MACHARGO, J.; ALONSO, E. y PÉREZ, M.F. (1997). *Programa de actividades para el desarrollo de la autoestima, 2*. Madrid: Escuela Española.
- MANN, L. (1995). *Elementos de Psicología Social*. Limusa. Mèxic.
- Marina, J. A. (2006). *Aprender a convivir*. Barcelona: Ariel.
- MARTINEZ, M.C. (1996). *Análisis psicosocial del prejuicio*. Madrid: Síntesis
- MORALES, J.F. (Coord) (1999). *Psicología Social*. Madrid: McGraw_Hill.**
- MORALES, J.F. y OLZA, MI. (1996). *Psicología Social y Trabajo Social*. Madrid: McGraw_Hill
- MORALES, J.F., PAEZ, D.; DESCHAMPS, J.C. ; WORCHEL, S. (1996) *Identidad social. Aproximaciones a los grupos y a las relaciones entre grupos*. Valencia: Promolibro.
- MOSCOVICI, S. (1981). *Psicología de la minorías activas*. Madrid: Morata.
- MOSCOVICI, S. (1986). *Psicología Social. Cognición y desarrollo humano*. 2 vols. Paidós. Barcelona.
- Katz, D. i Kahn, R.L. (1990). *Psicología Social de las Organizaciones*. Trillas. México.
- MOSCOVICI, S. (Dir.) (1985). *Psicología Social* (2 vol.). Barcelona.: Paidós.

- MRUK, C. (1998). *Auto-estima*. Desclée De Brouwer. Bilbao.
- MYERS, D. (1991). *Psicología Social*. Panamericana. Madrid.
- OVEJERO, A. (1988). *Psicología Social de la Educación*. Herder. Barcelona.
- OVEJERO, A. (1998). *Las relaciones humanas. Psicología social. Teórica y Aplicada*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- PASTOR, G. (1994). *Conducta interpersonal. Ensayo de Psicología Social Sistemática*. Universidad Pontificia. Salamanca.
- PATERNA BLEDA, C. MARTÍNEZ MARTÍNEZ, M.C.y VERA MARTÍNEZ, J.J. (2003). *Psicología social. De la teoría a la práctica cotidiana*. Madrid. Pirámide.**
- PÉREZ DELGADO, E. y GARCÍA ROS, R. (1991). *La psicología del desarrollo moral*. Madrid: Siglo Veintiuno de España Editores S.A.
- QUILES, Mª N.; MARICHAL, F.; BETANCORT, V. (1998). *Psicología Social: procesos intrapersonales*. Pirámide. Madrid.**
- REARDON K. (1981). *La persuasión en la comunicación. Teoría y contexto*. Barcelona: Paidós Comunicación.
- ROJAS MARCOS, L. (1997). *Las semillas de la violencia*. Espasa. Madrid
- ROSS, R.; FABIANO, E. y GARRIDO, V. (1990). El pensamiento prosocial. El modelo cognitivo para la prevención y tratamiento de la delincuencia. *Monográficos de la revista Delincuencia. Monográfico 1*, 8-96.
- SÁNCHEZ, L.; MEGÍAS, I. y RGUEZ DE JULIÁN, E. (2004). *Jóvenes y publicidad. Valores en la comunicación publicitaria para jóvenes*. F.A.D. Madrid: INJUVE.
- SANMARTIN (Coord.) (2004). *El laberinto de la violencia. Causas, tipos y efectos*. Barcelona. Ariel.
- SEGURA MORALES, M. (2004). Competencia social: cómo llegar a relacionarse asertivamente. *Aula de Encuentro*, 8, 87-98.
- SEGURA MORALES, M. (2005). *Enseñar a convivir no es tan difícil. Para quienes no saben qué hacer con sus hijos o con sus alumnos*. Bilbao: Desclée De Brouwer S.A.
- SEGURA MORALES, M. (2007). *Jóvenes y adultos con problemas de conducta. Desarrollo de las competencias sociales*. Madrid: Narcea S.A. De Ediciones.
- SEGURA MORALES, M. y ARCAS CUENCA, M. (2003). *Educar las emociones y los sentimientos*. Madrid: Narcea.
- SELIGMAN, M.(1998). *Aprenda optimismo*. Barcelona.Edt. Grijalbo.
- SHURE, M.B. (2002). *How to think, not what to think: a problem-solving approach to Resilience and Prevention of risk behaviours, ages 4-12*. Documento electrónico. En www.riskandresilience.org [Consulta: Mayo, 2007].

- SMITH, E.R. y MACKIE, D. (1997) *Psicología Social*. Madrid: Panamericana
- TAJFEL, H.. (1984). *Grupos humanos y categorías sociales*. Barcelona: Herder.
- VALLS, C. (2006). *Mujeres invisibles*. Edt. Debolsillo.
- VANDER ZANDEN, J..W. (1989). *Manual de Psicología Social*. Paidós. Barcelona.**
- WATZLAWICK, P. (1992). *El arte de amargarse la vida*. Herder. Barcelona.
- WORCHEL, S., COOPER, J., GOETHALS, G.R. y OLSON, J.M. (2004). *Psicología social*. Madrid. ITES-Paraninfo.
- ZARAÍ, R. (2001). *Las emociones que curan*. Edt. Martínez Roca.

Pàgines web

Específiques de psicologia social:

- Current Research in Social Psychology
<http://www.uiowa.edu/~grpproc/crisp/crisp.html>
- Revista Electrònica Iberoamericana de Psicologia Social.
<http://www.psico.uniovi.es/REIPS>

Generals de psicologia:

- La Red Psi en Internet. Psiconet. <http://www.psiconet.com>
- Psicologia en espanyol. <http://www.psicologia.cl>